

na delo najprej v okolico. Delujte korak za korakom, a dan za dnem brez ponehanja. Ne s prasko in krikom, ne s preveč bleskečimi in glasnimi veselici, marveč z mirnim, premišljenim, z ljubeznijo do naroda navdahnjenim delovanjem boste nekaj dosegli. Najtrša volja, jeklena pogumnost in vztrajnost in globoka resnoba velja; naj vas ne ustraši nehvaležnost sobratov, marveč krepí naj vas zavest, da ste zato iz naroda, da zopet narodu posvetite in žrtvujete svoje življenje! Metod.

Cerkvene zadeve.

Smrt in pogreb č. g. Franca Vrlič, župnika na Stranica.

(Dalje.)

Po pridigi služili so preč. g. nadžupnik slovesno mrtvaško sv. mašo, pri kateri sta asistirala Konjska gg. kaplana. Pri altariju B. D. M. pa je bral tiho sv. mašo domači rojak g. Alojzij Arzenšek. Pri krsti v cerkvi smo zapeli pretresljivi »Libera«, težko krsto je vzdignilo šest čvrstih možev na svoje rame in med pevanjem psalma »Miserere« smo dospeli na pokopališče. Preč. g. nadžupnik so jamo blagoslovili, truplo rajnega gospoda župnika se je k večnemu počitku položilo, duhovniki pa so še enkrat rajnemu v slovo prisrčno zapeli: »Requiem aeternam dona ei Domine!«

Tako smo žalostno slovesnost na Stranica obhajali. H koncu naj še omenim nekaj iz življenja rajnega gospoda. Rodili so se dne 3. oktobra 1826 v St. Roprtu v Slov. goricah. Gimnazijo so obiskovali v Mariboru in Gradcu, ter so se prav marljivo učili. V mašnika posvečeni so bili dne 20. oktobra 1849. leta. Kot kaplan so služili na štirih farah Sekovske škofije. L. 1859. so pristopili k Lavantinski škofiji, ter so bili kaplan pri Sv. Lenartu v Slov. goricah, v Hočah, Jarenini in Lembahu; provizor pa pri Sv. Lenartu v Slov. goricah, v Polenšaku, Svičini in na Stranica. L. 1866. so šli za župnika k Sv. Križu pri Mariboru. Bili so pa rahlega zdravja. Težavne Križevske župnije niso mogli dolgo oskrbovati. Že leta 1868. ostavili so faro, ter šli v začasni pokoj. Ko so malo okrevali, prišli so spomladi l. 1869. za provizorja na Stranice. Tukaj so za faro prosili, njo dobili in jo od dne 5. septembra l. 1869. kot župnik pridno in vestno oskrbovali.

Ko so se kot provizor na Stranice selili in skoz Konjice peljali, videl jih je neki uradnik c. kr. sodnije. Gospod so tedaj bajé jako slabo izgledali. Uradnik se je čudil bolehnemu gospodu in jim je prerokoval, rekoč: »Gospod na Stranica ne bo živel teden dnij, zrak je preoster«. Sodbo o njih iz ust tega »krivega preroka« so rajni gospod večkrat pripovedovali, a zraven so še pristavili: »On (uradnik) je umrl čez leta dni, a jaz še pa zdaj živim«. Zrak Straniški je g. Vrliču prav dobro storil. Na njihovem obrazu se je poznalo, da so bili zdravi. Posebno krepkega zdravja se ve, da niso bili — glas njihov je bil zmirom bolj slab in tih — pa nevarno bolani niso gori nikoli bili. Zavoljo zdravega in svežega zraka so Stranice vedno hvalili. Ko je pred nekimi leti njihov stričnik Janez na prsih nevarno zbolel, so ga k sebi vzeli in je pri njih okrevljal in ozdravel brez posebne zdravniške pomoči.

Zdaj pa k njihovi osebi in njihovem plodonosnemu delovanju! Rajni naš gospod so bili čist in plemenit značaj, skrbni in vedno delaven gospodar in kot duhovnik prav ponižni, pobožni in vneti za sveto stvar. Bili so rajni čist in plemenit značaj. V njihovi družbi

je bilo tako prijetno. Nikoli se ni slišalo iz njihovih ust grdo obrekovanje ali opravljanje. In če jim je kdo v časih kaj takega pripovedoval, so bili na to tiho in so govor hitro na kaj drugega obrnili, dobro vedóč, kar kraljevi pevec govori v 11. ps. 4. vrsti: »Gospod naj pokonča vse goljufne ustnice!« — V družbo posvetnih niso nikoli zahajali. Najraje so bili doma. Gotovo so imeli besede zveličanega Tomaža Kempčana pred očmi, kateri je rekel, da kolikokrat je šel med ljudi, je zmirom slabši domov prihajal. — Govorili so prav malo, so bolj poslušali. Znan jim je bil pregovor: »Poslušati je zlato, govoriti pa srebro«.

Posebno znamenito v njihovem življenju je bilo to, da so bili tako zadovoljni z vsem, kar jim je božja milost naklonila. Nisi jih slišal nikoli godrnjati ali se pritoževati. Če je še kaj tako hudega zadela njihovo osebo n. pr. sitnosti z domačimi, s farmani, nenadna vest o smrti prijatelja itd., dozdevalo se mi je, da so imeli potrpežljivost in vdanost v voljo božjo, Jobu podobno. Takih neprijetnostij so se v trenutku otresli in so bili zopet dobre volje. In zdaj, ko so po mrtvoudu zadeti bili, misliš, da so se kislo držali? Kaj se! Veseli so bili ravno tako, kakor da bi se njim nič ne bilo zgodilo. Da, rajni gospod so bili vrl značaj, so bili mož po božji volji, mož, ki ne pozna zvižace. Na njih smo imeli prelep izgled vdanosti v voljo božjo, izgled potrpežljivosti, pohlevnosti. Zato so bili toliko ljubi duhovnikom, kakor tudi posvetnim prav po besedah sv. pisma: »Blagor pohlevnim, ker bodo zemljo posedli« (Mat. 5, 4) t. j. povsod mir vživali (sv. Kriz.) Kjer pa je mir, tam je tudi ljubezen.

Rajni gospod so bili pa tudi skrbni in vedno delavni gospodar. Zvečer so šli kmalu k počitku, zjutraj ob 3. ali 4. uri pa si že videl luč pri njih. Zgodaj vstajati je prvi in poglobitni pogoj dobrega gospodarja. Delo so deločevali sami. Šli so tudi sami na polje, so nadzorovali delavce in so jim tu pa tam tudi pokazali, kako se boljše eno ali drugo delo opravi. Gospodarske časnike so radi prebirali, da so se o potrebnem podučili. Če je bilo kaj novega priporočeno, so naročali in poskušali. Veliko veselje so imeli nad kmetijstvom. Zato so tudi prav pri cerkvi iz lastnega kupili lepo posestvo s hišo in gospodarskimi poslopji. Ker so pa bile stavbe že precej slabe, so hišo, kakor tudi hleve skoraj iz novega postavili. Na to svoje posestvo so radi zahajali. Kadar jih je pa kdo obiskal, so ga vedli s seboj, naj se ž njimi veseli nad lepim poslopjem. Zivonorejo so izvrstno razumeli, ter so bili srečni pri nji. Bili so tudi umni sadjerec, vrtnar in bučelar. Skrbeli so tudi za to, naj bi cerkev imela kaj več dohodkov. V to svrho so kupili na ime cerkve vinograd s hišico, nekaj njiv in lep gozd. Preje cerkev ni nič imela, zdaj se vsaj nekaj dobi, da ima za največje potrebe. (Konec prih.)

Gospodarske stvari.

Nekaj o češpljah.

(Konec.)

Sliva zahteva več redilnih snovij, kakor sadno drevje. Če te pomanjkujejo, treba je z gnojem pomoči. Kaj koristno je zalivanje s stanjšano gnojnico med poletjem. Tej je dobro pepela primešati. Ako zalivamo, je najbolje pod kapom skrajnih vej po 1 m. narazen po 30 cm. globoke luknje z lopato izkopati in v te gnojnice vlivati. Kaj dobro je jeseni zemljo okoli debla okopati ter z gnojem pokriti, ali tega pod kapom krone v brazde spraviti.

Julija in avgusta počno se vse nerodovite vejice v notranjem krone izrezavati, kjer nima svetloba in zrak do njih dovolj pristopa.

Nobeno drevo pa ni za pomlajevanje krone tako hvaležno, kakor češnja ali sliva. Te sploh najraje le na mlademu lesu rodé. Če toraj drevo že ostari, treba mu je veje v stari les prikrajšati. Navadno se prikrajšuje do ene tretjine dolgoti cele veje, to je pa sicer od razmer, od moči drevesa itd. jako odvisno. Razume se, da je pri tem tudi gledati, da dobi krona lepo obliko. Najbolji čas za pomlajevanje je jesen, ko je rast že ponehala, početkom oktobra. Vse rane je treba gladko izrezati in s tekočim katranom ali pa z mešanico ilovice in kravjeka zamazati.

Po takem pomlajenju nam bode — posebno če smo še jeseni ali pa še bolje, po leti s tekočim gnojem zalivali, — ostarelo drevo z novo močjo jelo odganjati in zopet dvojno roditi.

Čiščenje debla in vej mahú in starega lubada, kakor mazanje celega drevesa z apnom se ve, da kakor vsemu sadnemu drevju, tudi sliví jako prija. S tem se ne pomladi samo lubad, temuč tudi zatira drevesu in sadu škodljivi mrčes.

Pridelek krčita dva škodljivca. Iz živalstva je mali hrošec rilčkar, bakreno pozlačene barve in pa slivni vbadar (*Rhynchites cupreus*) velik malopridnež, kajti samica vbada mladi sadek do koščice ter vlaga po eno jajce, potem pa še pecelj nagloda, da mora sad odpasti. Proti temu jako škodljivemu gospodarenju si zamoremo pomoči s pridnim pobiranjem in vničevanjem odpadlih sliv, z okopavanjem zemlje pod drevesom na jesen, (ker tu prezimujejo ličinke in bube rilčkarja), kakor tudi če o hladnem in mirnem vremenu pod drevo rjuhe pogrnemo in po otresanju drevesa na te padle hrošče vničimo. Tudi škodljiva je gosenica metuljčka slivarice (*Tortrix pruniana*), ki požira listje sliv. Vničuje se z obiranjem zavitkov, katere napravlja z listjem.

Največ škode pa dela rastlinica, mala glivica, ki se *excusum deformans* imenuje in provzročuje rožičenje sliv. Ta neljuba prikazen je gotovo vsacemu posestniku češpljevega drevesa predobro znana. Večkrat je po cvetju sliv videti, toda kmalu postajajo nenormalno velike, gobaste, z nekako belo štopo prevlečene ter odpadajo. Slabe letine imamo večinoma tej glivici zahvaliti. Kako si pa pomoči? Ta gliva rodi seme (tros), ki povzročuje širjenje bolezni od drevesa do drevesa. Vsak naj bi toraj odpadle rožiče pridno pobiral ter vničeval, da to nadlogo nekoliko omeji. To pa še ni dovolje. Na istem mestu, kjer je letos rožič visel, bode tudi v drugem letu sad obolel. Korenine te glivice namreč segajo v les, v mlade vejice, kjer prezimujejo in od koder v bodočem letu zopet v plod pridejo. Najbolji pripomoček proti temu je toraj prikrajšavanje mladik, rezanje v stari les in pa sežiganje vseh odrezkov. Želati je, da bi se vsi gojitelji sliv tega dela lotili, ker le na ta način bi bilo mogoče se novim napadom tega hudega škodljivca obraniti. Ako primerjamo ono oskrbovanje, katero sliva zahteva, pri nas do sedaj običnim, ni se toraj čuditi, da nič ne rodi. Če tudi najboljše vrste sliv izbiramo ter jih slabo negujemo, dobivali bomo le vendar malo majhnega plodu, kateri osobito za sušenje nima ni eden tretji del one cene, kakor pa debeli, katerega zamoremo tudi na sicer slabih, toda dobro oskrbovanih vrstah tega koristnega sadnega plemena pridelovati. Sicer je mogoče, da v večih krajih tudi druge nepremenljive razmere kulturo te rastline zaprečujejo in ves trud pa dela vničijo. Toda predno se za izsekavanje odločimo, ne opustimo truda, poskusimo okopavati, gnojiti, staro drevje pomladiti, koreninice, izraske odstranjevati, škodljivce vničevati in če tako še nič ne dosežemo, kar se zamore

pa se le v par letih določiti, potem se le pustimo sekiro gospodariti.

Ivan Belé.

Važno za konjerejce.

Lepe konje kupuje c. in kr. državno vojno ministerstvo na Štajarskem tako-le:

Dne 15. septembra v Žalci na glavnem trgu; 16. v Račah pred Bothejevo gostilno; 17. v Ormoži na glavnem trgu; 19. v Ljutomeru na glavnem trgu; 20. v Radgoni na živinskem sejmišči; 23. v Fürstenfeldu pred pivovarno in 24. v Feldbachu na glavnem trgu.

Na vseh teh krajih se vrši kupčija od 9. ure dopoldne. Kupijo se konji za konjike, topničarje, podčastnike in vprežni konji za topničarstvo. Konjiški in topničarski konji se kupijo, če so visoki najmanj 158 cm., vprežni konji pa, če so najmanj 161 cm. visoki. Konji manj, kakor štiri in več, kakor sedem let stari se ne vspremo. Cena bode poprek 250 gld. za konjiške in topničarske jezdne konje in 350 gld. za topničarske vprežne konje.

Za konjiške in topničarske ter podčastniške jezdne konje se zviša cena, ako so posebno dobri za jahanje, za 30% to je 75 gld.

Tako nam naznanja c. kr. konjerejsko društvo v Gradcu in mi radi objavimo to naznanilo, more biti ugodimo z njim komu izmed naših bralcev.

Sejmovi. Dne 2. septembra v Trnovicah v slov. gor. Dne 3. septembra pri Šentilji v slov. gor., na Planini in v Račah. Dne 5. septembra v Mariboru, pri Sv. Lovrenci v Prislinu, v Zibiki in v Zrečah. Dne 6. septembra pri Sv. Vidu za Ptujem in v Radgoni.

Dopisi.

Iz Sv. Lovrenca na kor. žel. (Cerkveno blagoslovljenje — primicija.) Prav vesel je bil za nas 7. dan avgusta. Velečastna farna, na prijaznem griču stoječa cerkev se je s fresko-slikami oplešala. Trije na novo lepo pozlačeni oltarji stopili so nam bliščeče pred oči, na stranskem oltarju se odlikuje nova podoba sv. Marije Lurske; v nje obrazu je izražena neka posebna nebeska milina. Vse to je pravi kras naše velike farne cerkve. Okoli pol devetih so se pripeljali vlč. g. dekan T. Rožane, ter v navzočnosti mnogobrojnega ljudstva blagoslovili cerkev, tri oltarje, podobe Lurske Matere božje in dve novi banderi. Kdor začne celino orati, več velja od onega, kateri že rodovito polje obdeluje; tudi naša cerkev je bila celini podobna. Toda prečastiti, za lepoto hiše Božje vneti g. župnik in duh. svetovalec Jože Toporišič se tega kljuba svoje bolehnosti niso vstrašili in mi jim moramo iz srca hvaležni biti, da se niso zbal ne truda, ne skrbij, ki so pri takih napravah neizogibne. Če so imeli Latinci svoje Mecenate, imamo pa jih tudi mi, ki so mogočni podporniki bili naši cerkvi, vredni, da jih hvaležno pomnimo. Med njimi so prvi ve č. g. župnik, ki so odločili visokodušno pol tisoč v ta namen. Po sto goldinarjev so darovali gg. Kasal, Tscheligi (povodom zlate gostije v Št. Lovrencu), Bezjak, Ladinik in Kašner, več drugih posestnikov je doneslo lepe svote v znesku po 60, 50, 40, 30, 25 gld. itd. Slava č. g. župniku, vsa čast nekaterim tržanom in vrlim peštnikom! Žal, da imamo tudi nekatere, ki so popolnoma izostali, ter so s tem le svedočili, čegavega pokolenja so. Obhajala se je isti dan še druga imenitna svečanost, kakoršne tukaj stari ljudje komaj pominjo: obhajala se je primicija. Č. g. Ivan Jodel so prvi darovali v prenovljeni cerkvi svojo prvo sv. mašo. Ob 10. uri podajo se č. g. novomašnik z asistenco, drugimi č.